

Magdalena Moj

PIN – Instytut Śląski w Opolu
m.moj@instytutslaski.com

LUDNOŚĆ Z WYŻSZYM WYKSZTAŁCENIEM WŚRÓD MIESZKAŃCÓW WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO W ŚWIETLE NSP 2002 I 2011

Streszczenie: Celem analizy było zbadanie, czy dysproporcje przestrzenne w liczbie osób z wykształceniem wyższym się wyrównują, czy też pogłębiają.

Podejmując problem zmian w poziomie wykształcenia mieszkańców województwa opolskiego, przeanalizowano wybrane dane z NSP z 2002 i 2011 r., ze szczególnym uwzględnieniem osób z wykształceniem wyższym. Zaprezentowano je na poziomie województw, miast i wsi Opolszczyzny.

W artykule została zastosowana metoda szeroko rozumianej analizy na podstawie źródeł danych statystycznych; wykorzystano także metodę porównawczą oraz przedstawiono rezultaty badania.

Słowa kluczowe: województwo opolskie, wykształcenie wyższe, miasto, wieś.

Wprowadzenie

Kształcenie jest jedną z ważniejszych inwestycji w kapitał ludzki, a podniesienie poziomu wykształcenia ludności wpływa m.in. na wzrost potencjału rozwojowego regionu, rynek pracy, a także awans społeczno-zawodowy jednostek.

Celem przeprowadzonej przez autorkę analizy było sprawdzenie czy dysproporcje przestrzenne w udziale osób z wykształceniem wyższym wśród ogółu ludności w latach 2002-2011 zmniejszają się czy też pogłębiają. Jak zmienia się ten udział wśród mieszkańców miast i wsi województwa opolskiego? Jak jest miejsce Opolszczyzny wśród pozostałych województw w Polsce?

Sytuacja demograficzna Opolszczyzny, w tym malejąca liczba urodzeń spowodowana niżem demograficznym, jest poważnym wyzwaniem dla dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego regionu, a także może być dotkliwa dla dalszego funkcjonowania opolskich uczelni wyższych.

Autorka przyjęła założenie, że głównie to miasta są ośrodkami skupiającymi osoby z wykształceniem wyższym. Interesującą kwestią było sprawdzenie czy dystans między miastami i obszarami wiejskimi w latach 2002-2011 uległ zmniejszeniu?

W artykule została zastosowana metoda analizy danych statystycznych publikowanych przez GUS.

1. Wykształcenie wyższe ludności województwa opolskiego w latach 2002-2011

Wzrastająca liczba osób z wyższym wykształceniem świadczy o zwiększeniu się potencjału kadr kwalifikowanych w regionie. Co prawda województwo opolskie pod względem liczebności mieszkańców, będących absolwentami szkół wyższych, nie zajmuje czołowych pozycji w kraju, ale wykazuje pozytywną tendencję wzrostową. Ponadto, jak zauważa R. Rauziński, to właśnie od liczby, podobnie jak struktury i rozmieszczenia przestrzennego kadr kwalifikowanych, znajdujących miejsca pracy w regionie, zależy m.in. tempo rozwoju województwa opolskiego, a także podwyższenie wydajności nakładów pracy [Rauziński, 1977, s. 304-305].

Tab. 1. Liczba osób z wykształceniem wyższym w świetle NSP 2002 i 2011

Województwo	2002	%	2011	%
Mazowieckie	603 827	18,8	1 076 134	18,9
Śląskie	364 703	11,4	649 559	11,4
Małopolskie	272 888	8,5	494 005	8,7
Wielkopolskie	261 659	8,2	485 718	8,5
Dolnośląskie	248 420	7,8	431 267	7,6
Łódzkie	208 100	6,5	360 858	6,3
Pomorskie	199 855	6,2	344 122	6,0
Lubelskie	173 237	5,4	305 877	5,4
Podkarpackie	147 192	4,6	265 979	4,7
Kujawsko-Pomorskie	144 957	4,5	255 989	4,5
Zachodniopomorskie	144 034	4,5	249 782	4,4
Świętokrzyskie	100 006	3,1	180 559	3,2
Warmińsko-Mazurskie	99 230	3,1	176 161	3,1
Podlaskie	92 772	2,9	167 715	2,9
Opolskie	72 990	2,3	122 193	2,2
Lubuskie	69 696	2,2	127 813	2,2
OGÓLEM	3 203 566	100,0	5 693 731	100,0

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych NSP 2002 i NSP 2011,[www1].

W 2002 r. wykształcenie wyższe w Polsce posiadało 3 203 566 osób, a w 2011 r. 5 693 731 mieszkańców kraju, czyli liczba osób z tym wykształceniem wzrosła o 77,7% w porównaniu do stanu z 2002 r. Świadczy to o wzroście liczby kadr kwalifikowanych, a także jakości kapitału ludzkiego. Uwzględnienie danych o liczbie osób z wykształceniem wyższym w poszczególnych województwach pozwala przeanalizować zróżnicowanie przestrzenne i wskazać pozycję Opolszczyzny.

Spośród województw wyróżnia się mazowieckie, które w 2002 r. skupiało najwyższy odsetek (18,8%) osób z wykształceniem wyższym. Tempo wzrostu liczby osób o tym poziomie wykształcenia w latach 2002-2011 wyniosło 78,2%. Według danych ostatniego spisu powszechnego ludności wspomniane województwo utrzymywało najwyższą pozycję w Polsce z odsetkiem 18,9%. Kolejne pod tym względem było województwo śląskie. W świetle danych z 2002 r. osób legitymujących się wspomnianym poziomem wykształcenia było 11,4%. W przypadku tego województwa dynamika wzrostu wyniosła 78,1%.

W 2002 r. do grupy województw o stosunkowo wysokim odsetku mieszkańców-absolwentów szkół wyższych należały również takie województwa, jak: małopolskie (8,5%), wielkopolskie (8,2%), dolnośląskie (7,8%), łódzkie (6,5%), a także pomorskie (6,2%). Tempo wzrostu liczby osób z wyższym wykształceniem w tych województwach wahało się od 47,6% do 85,6%. W 2011 r. wymienione województwa utrzymywały wciąż dobrą pozycję: małopolskie (8,7%), wielkopolskie (8,5%), dolnośląskie (7,6%), łódzkie (6,3%) oraz pomorskie (6%).

Na tle pozostałych województw Śląsk Opolski w 2002 r. (zob. tab. 1) zajmował przedostatnie miejsce w klasyfikacji według udziału w ogólnej liczbie osób z wyższym wykształceniem w Polsce z wynikiem 2,3%. Wskaźnik tempa wzrostu liczby osób z tym poziomem wykształcenia wyniósł 67,4%. W 2011 r. mieszkańcy województwa opolskiego z wyższym wykształceniem stanowili 2,2% liczby osób z tym poziomem wykształcenia w kraju. Województwo opolskie dotyka problem depopulacji, która pogłębia się w efekcie utrzymywania się ujemnego przyrostu naturalnego oraz ujemnego salda migracji zarówno w migracjach wewnętrznych, jak i zagranicznych. Roczniki ostatniego wyżu demograficznego, jaki wystąpił w Polsce, rozpoczynały studia pod koniec lat 90. XX w. W tym okresie na ogół na jedno miejsce na uczelni wyższej przypadało kilku absolwentów szkół średnich. Współcześnie obserwuje się proces intensywnego zabiegania uczelni różnych typów o kandydatów na studia. Zauważa się, że Opole będące miastem akademickim, ze względu na swe położenie, musi konkurować o studentów z takimi ośrodkami, jak Wrocław czy Katowice.

Interesującą kwestią jest nie tylko ogólna dynamika zmian liczby osób legitymujących się wyższym wykształceniem, ale też rozmieszczenie przestrzenne tych osób, z uwzględnieniem choćby takiego kryterium cech obszaru, jak miasto czy wieś. W tab. 2 zestawiono dane o liczbie osób z wyższym wykształceniem będących mieszkańcami obszarów wiejskich w poszczególnych województwach na podstawie wyników dwóch ostatnich spisów powszechnych przeprowadzonych w Polsce.

Tab. 2. Liczba osób z wykształceniem wyższym na obszarach wiejskich województw w świetle NSP 2002 i 2011

Województwo	2002	%	2011	%
Mazowieckie	71 695	14,4	190 764	14,9
Małopolskie	54 673	10,9	139 768	10,9
Wielkopolskie	46 827	9,4	134 505	10,5
Podkarpackie	44 389	8,9	98 451	7,7
Śląskie	42 566	8,5	103 716	8,1
Lubelskie	37 125	7,4	94 369	7,4
Łódzkie	28 607	5,7	75 441	5,9
Dolnośląskie	27 273	5,5	77 420	6,1
Świętokrzyskie	24 453	4,9	62 944	4,9
Kujawsko-Pomorskie	22 679	4,6	59 713	4,7
Pomorskie	22 952	4,6	60 528	4,8
Zachodniopomorskie	17 443	3,5	42 058	3,3
Opolskie	16 326	3,3	35 730	2,8
Warmińsko-Mazurskie	15 731	3,2	38 188	2,9
Podlaskie	14 481	2,9	35 232	2,8
Lubuskie	11 586	2,3	29 050	2,3
OGÓLEM	498 806	100,0	1 277 877	100,0

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych NSP 2002 i NSP 2011, [www1].

Liczba mieszkańców z wykształceniem wyższym w poszczególnych województwach w analizowanych latach na obszarach wiejskich znacznie wzrosła, ponieważ wskaźnik tempa wzrostu wynosił od 118,8% do 187,2%. Wzrost liczby osób z wykształceniem wyższym jest zjawiskiem pozytywnym, świadczącym o podejmowaniu inwestycji we wzrost kapitału wiedzy jednostek, co może służyć poprawie sytuacji społeczno-ekonomicznej tychże osób oraz być cennym zasobem do wykorzystania dla dalszego rozwoju obszaru, na którym zamieszkują.

W świetle NSP z 2002 r. najwięcej osób-absolwentów uczelni wyższych, będących zarazem mieszkańcami obszarów wiejskich, skupiały województwa: mazowieckie – 14,4%, małopolskie – 10,9%, wielkopolskie – 9,4%, podkarpackie – 8,9% i śląskie – 8,5%.

Województwo opolskie posiadało 3,3% mieszkańców wsi z wykształceniem wyższym. Słabszy wynik odnotowano w województwach: warmińsko-mazurskim (3,2%), podlaskim (2,9%) oraz lubuskim (2,3%). Oznacza to, że w 2002 r. województwo opolskie zajmowało wyższą pozycję w rankingu obszarów wiejskich niż w rankingu województw ogółem.

Spoglądając na rozkład danych z 2011 r., wysoki odsetek osób z wykształceniem wyższym odnotowano (podobnie jak w 2002 r.) na obszarach wiejskich województw: mazowieckiego – 14,9%, małopolskiego – 10,9%, wielkopolskiego – 10,5%, śląskiego – 8,1%, a także podkarpackiego – 7,7%. Najwyższe wskaźniki tempa wzrostu miały w kolejności województwa: wielkopolskie – 187,2%, dolnośląskie – 183,8%, mazowieckie – 166%, pomorskie – 163,7%, łódzkie – 163,7% i kujawsko-pomorskie – 163,7%. W województwie opolskim tempo wzrostu było najniższe i wyniosło 118,8%.

Niewątpliwie wzrost liczby osób z wykształceniem wyższym zamieszkujących obszary wiejskie jest pozytywnym zjawiskiem. Praca na roli przestała być dominującym zajęciem dla mieszkańców wsi, a systematyczne podnoszenie ich poziomu wykształcenia może dobrze służyć wielofunkcyjnemu rozwojowi obszarów wiejskich.

Tab. 3. Absolwenci polskich szkół wyższych w latach 2002-2011

Lata	Liczba absolwentów	Lata	Liczba absolwentów
2001/2002	6 639	2007/2008	7 546
2002/2003	7 914	2008/2009	9 968
2003/2004	7 581	2009/2010	10 729
2004/2005	8 347	2010/2011	11 297
2005/2006	7 982	2011/2012	11 310
2006/2007	7 347		

Źródło: Roczniki statystyczne województwa opolskiego z lat 2002-2013.

W latach 2002-2011 uczelnie wyższe województwa opolskiego odnotowały ponad 96 tys. absolwentów, specjalistów z różnych dziedzin naukowych. Ich wysoka liczba ma związek z wyżym demograficznym, który w tym okresie osiągał wiek szkoły wyższej, wzrostem zainteresowania wśród młodzieży kształceniem na poziomie akademickim (podniesienie wskaźnika skolaryzacji) oraz podejmowaniem przez studentów więcej niż jednego kierunku studiów. Niestety za wzrostem poziomu wykształcenia ludności nie nadążały potrzeby gospodarki. Barierą dla osób rozpoczynających karierę zawodową stawała się niedostateczna liczba miejsc pracy na lokalnym rynku zatrudnienia. Trudność ze znalezieniem pracy odpowiadającej wyuczonemu kierunkowi studiów i specjalności prowa-

dziły do podejmowania w regionie zajęcia odbiegającego od charakteru zdobytej wiedzy i kwalifikacji lub poszukiwaniem pracy poza województwem, a nawet poza krajem. Z badań R. Rauzińskiego wynika, że już w latach 1970-1975, mimo intensywnego rozwoju gospodarczego Opolszczyzny, zwiększającego się zapotrzebowania na kadrę kwalifikowaną, osoby z wykształceniem wyższym odpływały z regionu [Rauziński, 1977, s. 311]. Z danych spisu z 1995 r. wynikało, że z grona osób 77 341 migrantów czasowo przebywających za granicą 2 464 osoby legitymowały się wyższym wykształceniem, a 15 568 posiadały średnie. W świetle danych NSP z 2002 r. można wyraźnie mówić o zjawisku drenażu mózgow [Rauziński, Zagórowska, 2004, s. 106].

Problem z zatrudnieniem absolwentów uczelni wyższych nie stanowi zatem novum, a z biegiem lat zaczął się jedynie pogłębiać. Ponadto niekorzystnej zmianie uległa sytuacja gospodarcza i demograficzna regionu.

Tab. 4. Osoby w wieku 13 lat i więcej z wykształceniem wyższym na obszarach wiejskich i miejskich województwa opolskiego według NSP 2002 i 2011

Województwo opolskie	2002			2011		
	Liczba mieszkańców w tys.			Liczba mieszkańców w tys.		
	ogółem	w tym:		ogółem	w tym:	
wykształcenie wyższe		pozostałe	wykształcenie wyższe		pozostałe	
wieś	427,4	16,3	411,1	426,0	35,7	390,3
miasto	483,9	56,7	427,2	473,0	86,4	386,6
w %						
wieś	100,0	3,8	96,2	100,0	8,4	91,6
miasto	100,0	11,7	88,3	100,0	18,3	81,7

Źródło: Na podstawie danych NSP 2002 i NSP 2011, [www1].

Osoby posiadające wykształcenie wyższe, a zarazem zamieszkujące obszary wiejskie, tworzą stosunkowo niewielką grupę ogółu mieszkańców na tych obszarach w porównaniu z mieszkańcami miast. W 2002 r. osób tych było zaledwie 3,8%, natomiast w 2011 r. 8,4%. Wystąpił wzrost liczby mieszkańców z wykształceniem wyższym, a wskaźnik tempa wzrostu wyniósł 119% i był znacznie wyższy niż dla mieszkańców miast (52,3%). Pozostali mieszkańcy obszarów wiejskich w wieku 13 lat i więcej (96,2%) posiadali wykształcenie: policealne, średnie ogólnokształcące, średnie zawodowe, zasadnicze zawodowe, podstawowe ukończone, podstawowe nieukończone, a także byli bez wykształcenia¹.

¹ Poziomy wykształcenia wyróżniono na podstawie zapisów w Narodowych Spisach Powszechnych.

W miastach województwa opolskiego w 2002 r. odsetek osób z wykształceniem wyższym wynosił 11,7%, a w 2011 r. wzrósł do 18,3%.

Różnica pomiędzy ogólną liczbą ludności zamieszkującą obszary wiejskie i miejskie nie jest znaczna. W świetle pierwszego z analizowanych NSP, wynosiła 55 085 osób, a w 2011 r. uległa zmniejszeniu (w porównaniu z 2002 r.) do 48 222 osób. Spadek różnicy pomiędzy liczbą ludności wsi i miast jest konsekwencją zjawiska, w którym obszary wiejskie stają się „sypialnią” miast. Ludność miejska chętnie osiedla się w zaciszu wiejskim, np. budując domy jednorodzinne, będące ostoją spokoju i rekreacji w gronie rodzinnym. Dotychczasowe zatrudnienie w miastach nie ulega natomiast zmianie, stąd też geneza powyższego terminu. Zachodzące zmiany na obszarach wiejskich (odchodzenie od tradycji rolniczych, zaprzestawanie uprawy ziemi, przemiany demograficzne, a także dostrzegany postęp w zurbanizowaniu wsi), świadczą o trwałych przeobrażeniach. W ich następstwie wieś nie pełni już swoich pierwotnych funkcji i rośnie zainteresowanie mieszkańców miast osiedlaniem się na obszarach wiejskich [Solga, 2013, s. 129].

Dysproporcje w liczbie osób posiadających wykształcenie wyższe na terenach wiejskich i miejskich są dostrzegalne. Miasta skupiały i skupiają większość osób posiadających wyższe wykształcenie. W 2002 r. w województwie opolskim prawie 78% osób z wyższym wykształceniem była mieszkańcami miast, a w 2011 r. było to ok. 71%.

Z badań K. Szczygielskiego² wynika, że koncentracja ludności z wykształceniem wyższym w regionie opolskim występowała w miejscowościach położonych w pobliżu miasta Opola. Były to m.in. Chmielowice, Suchy Bór, Winów, Zawada i Czarnowąsy [Szczygielski, 2010, s. 211]. Ludność niepolska, a więc śląska i niemiecka, kształciła się głównie na poziomie zawodowym, w celu uzyskania konkretnego fachu. Na szczeblu gmin (głównie śląskich) widoczny jest wysoki udział osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym wśród ogółu ludności [Szczygielski, 2010, s. 210; Rauziński, 2008, s. 136, 139].

Proces przemian w poziomie wykształcenia ludności, będący efektem dynamicznego wzrostu liczby studentów na przełomie XX i XXI w., obrazuje też struktura wieku osób wykształconych czy struktura wykształcenia w poszczególnych grupach wieku.

---

² Analiza dotyczyła przestrzennego zróżnicowania ludności pod względem etnicznym (polskiej i niepolskiej). K. Szczygielski badał poziom korelacji wybranych cech społeczno-demograficznych z pochodzeniem regionalnym mieszkańców województwa opolskiego.

Dane wyraźnie pokazują, że największy odsetek osób z wykształceniem wyższym (2002 r. – 18,8% i 2011 r. – 20,3%; tempo wzrostu – 180,9%) dotyczył przedziału wiekowego 25-29 lat. W tej grupie wieku są już osoby, które dopiero co zakończyły etap edukacji w uczelniach wyższych. W miarę przechodzenia do starszych grup wieku sukcesywnie zmniejsza się odsetek osób reprezentujących wspomniany poziom edukacji.

W grupie wieku 20-24 lat (w skład której wchodzi osoby kończące tok studiów z upływem 24 roku życia), w 2002 r. odsetek wynosił 6,6%, natomiast w 2011 r. wzrósł do 7,5% (tempo wzrostu – 92,8%).

W pozostałych grupach wieku osoby z wyższym wykształceniem stanowiły odpowiednio odsetek dla wieku 30-34 lat (2002 r. – 12,9%, 2011 r. – 17,1%), 35-39 lat (2002 r. – 11,2%, 2011 r. – 11,9%), a także 40-44 lat (2002 r. – 11,4%, 2011 r. – 8,5%).

Spoglądając na dane charakteryzujące pozostałe przedziały wieku, dostrzega się stopniowe zmniejszenie liczby osób z wykształceniem wyższym, a w grupie 65+ nastąpi niewielki jej wzrost. Osoby 45-49 lat w 2002 r. w 10,9% były absolwentami uczelni wyższych, zaś w 2011 r. ich odsetek zmalał do 7,6%, dając najniższy wynik tempa wzrostu, wynoszący 15,2%. W wieku 50-54 lat (2002 r. – 9,7%, 2011 r. – 7,6%), 55-59 lat (2002 r. – 6,1%, 2011 r. – 6,6%), 60-64 lat (2002 r. – 4,9%, 2011 r. – 5,2%). Roczники 65+ przedstawiły nieznaczny wzrost liczby absolwentów szkół wyższych, a odsetek osób z wyższym wykształceniem, który w 2002 r. wyniósł 7,5%, w 2011 r. wzrósł do 7,7%. Wskaźnik tempa wzrostu liczby osób z wyższym wykształceniem w latach 2002-2011 wyniósł z kolei 72,8% w grupie wieku 65+.

K. Żygulski prowadził badania nt. społecznego poważania zawodów na Opolszczyźnie³. Poważane były przede wszystkim te zawody, w których należało wykazać się kwalifikacjami technicznymi oraz naukowymi [Żygulski, 1962, s. 283]. Wraz ze zmianą ustrojową, sytuacją na rynku pracy i rosnącymi wymaganiami pracodawców, zaczęło zmieniać się zatem podejście ludności do zdobywania wykształcenia, a także wzrosły ich aspiracje.

Według ustaleń R. Rauzińskiego w latach 1965-1975 w województwie opolskim nastąpił znaczny wzrost liczby osób z wyższym wykształceniem, chociaż znaczny odsetek ludności posiadał wciąż wykształcenie podstawowe i podstawowe niepełne [Rauziński, 1977, s. 301, 305].

³ Badania ankietowe na terenie Opolszczyzny zostały przeprowadzone w okresie wiosennym i letnim w 1959 r.

Tab. 5. Osoby pracujące z wykształceniem wyższym na obszarach miejskich i wiejskich NSP 2002 i 2011 r.

Przedział wiekowy	2002			2011		
	Liczba mieszkańców			Liczba mieszkańców		
	ogółem	W tym:		ogółem	W tym:	
		miasto	wieś		miasto	wieś
15-24	2 576	1 819	757	4 272	2 535	1 737
25-34	19 158	14 573	4 585	36 613	24 280	12 334
35-44	14 969	11 429	3 540	22 010	15 636	6 374
45-54	12 940	10 411	2 529	15 871	11 652	4 219
55-64	4 173	3 446	727	7 893	5 955	1 938
65+	895	712	183	1 431	1 091	340
SUMA	54 711	42 390	12 321	88 090	61 149	26 941

Źródło: [Urząd Statystyczny w Opolu, 2004, s. 67-75; 2013, s. 82-84].

Występują istotne dysproporcje przestrzenne⁴ w rozmieszczeniu zatrudnionych osób z wykształceniem wyższym w miastach i wsiach województwa opolskiego. Wzrastająca liczba osób z wyższym wykształceniem świadczy o zwiększeniu się potencjału kadr kwalifikowanych, ale barierą jest chłonność rynku pracy, czyli zapotrzebowanie na określoną grupę specjalistów, tj. inżynierów–absolwentów uczelni technicznych.

W gronie pracujących z wykształceniem wyższym, w miastach i na obszarach wiejskich, przeważały liczebnie kobiety nad mężczyznami⁵.

W świetle danych z 2002 r. w województwie opolskim pracowało 54 711 osób z wykształceniem wyższym (42 390 w miastach oraz 12 321 na obszarach wiejskich), a w 2011 r. 88 090 osób (61 149 w miastach i 26 941 na wsi).

Najliczniejsze okazały się grupy osób w wieku: 25-34, 35-44, a także 45-54, zarówno w miastach, jak i na wsi. Najmniej liczną, zarówno w 2002 r., jak i w 2011 r., była grupa wiekowa 65+.

⁴ Dysproporcje w rozmieszczeniu kadr z wykształceniem wyższym w latach 1958-1973 przedstawił w badaniach prof. R. Rauziński. Zauważył wówczas, że nastąpiło znaczne ich rozproszenie w miastach oraz gminach województwa opolskiego [Rauziński, 1977, s. 307].

⁵ W 2002 r. w miastach wśród zatrudnionych z wyższym wykształceniem było 19 807 mężczyzn i 22 583 kobiety. Wśród społeczności wiejskiej: 5 361 mężczyzn oraz 6 960 kobiet. Dla porównania w 2011 r. utrzymała się wspomniana tendencja: w miastach pracowało 26 959 mężczyzn i 34 190 kobiet. Na obszarach wiejskich natomiast: 10 656 mężczyzn oraz 16 285 kobiet [Urząd Statystyczny w Opolu, 2004, s. 71-74; 2013, s. 83-84].

Podsumowanie

W 2002 r. opolskie uczelnie opuściło grono 6 639 absolwentów, a w 2012 r. 11 310 osób. Wynik ten jest zadawalający, wskazuje bowiem na wzrost liczby wykwalifikowanych pracowników.

Według prognozy GUS na lata 2003-2030 liczba osób w wieku 19-24 lat będzie w województwie opolskim sukcesywnie maleć: w 2015 r. wyniesie 69,5 tys., w 2020 r. – 55,9 tys., w 2025 r. może być 46,4 tys., a w 2030 r. – 43,8 tys. młodzieży [GUS, 2004, s. 69]. Spodziewane zmiany demograficzne będą powodować obniżanie liczby studentów⁶.

Na podstawie zgromadzonych danych widać, że dysproporcje w liczebności osób z wyższym wykształceniem zamieszkujących w miastach i na obszarach wiejskich Opolszczyzny są nadal duże.

W latach 2002-2011 dystans pomiędzy obszarami wiejskimi i miastami pod względem udziału mieszkańców z wykształceniem wyższym wśród ogółu ludności, w tym wśród osób w wieku 13 lat i więcej, uległ zmniejszeniu.

Opolszczyzna na tle kraju zajmowała niską lokatę, jeśli chodzi o udział osób z wyższym wykształceniem, ale w analizowanym okresie wystąpił znaczny wzrost liczby absolwentów szkół wyższych i odsetka osób z tym poziomem wykształcenia zarówno wśród mieszkańców miast, jak i wsi, co wykazały wyniki dwóch ostatnich spisów powszechnych ludności.

Literatura

[GUS, 2004] *Prognoza demograficzna na lata 2003-2030. Informacje i opracowanie statystyczne*, Warszawa.

Solga B. (2013), *Migracje zagraniczne i ich wpływ na rozwój obszarów wiejskich* [w:] K. Heffner, red., *Rozwój obszarów wiejskich w Polsce a polityka spójności Unii Europejskiej: stare problemy i nowe wyzwania. Ze szczególnym uwzględnieniem województwa opolskiego*, „Studia KPZK PAN”, t. 154, Warszawa.

Szczygielski K. (2010), *Przestrzenne zróżnicowanie ludności województwa opolskiego w kontekście etnicznym jako potencjalne uwarunkowanie rozwoju regionalnego*, Instytut Śląski, Opole.

Rauziński R. (1977), *Poziom wykształcenia ludności regionu opolskiego w latach 1948–1975*, „Studia Śląskie”, t. XXXI, Instytut Śląski w Opolu, Opole, s. 304-305.

---

⁶ W 2002 r. liczba osób we wspomnianym przedziale wiekowym wynosiła 105,2 tys. [GUS, 2004, s. 69].

- Rauziński R. (2008), *Zróźnicowanie przestrzenne poziomu wykształcenia ludności miast i gmin na tle struktury narodowościowej* [w:] Rauziński R., Szczygielski K., *Śląska ludność rodzima w strukturze demograficznej i społecznej Śląska Opolskiego. Wczoraj i dziś*, Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji, Opole.
- Rauziński R., Zagórska A. (2004), *Rynek pracy na Śląsku Opolskim. Aspekty demograficzne, społeczne i ekonomiczne. Teoria i praktyka*, Instytut Śląski, Opole.
- [Urząd Statystyczny w Opolu, 2013] *Aktywność ekonomiczna ludności w województwie opolskim*, Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011, Urząd Statystyczny w Opolu, Opole.
- [Urząd Statystyczny w Opolu, 2004] *Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań, Powszechny Spis Rolny 2002, Aktywność ekonomiczna ludności. Województwo opolskie*, Urząd Statystyczny w Opolu, Opole.
- [www1] www.stat.gov.pl [dostęp: 04.03.2014].
- Żygulski K. (1962), *Społeczne poważanie zawodów na Opolszczyźnie*, „Studia Śląskie”, t. V, s. 283.

**PEOPLE WITH HIGHER EDUCATION AMONG THE INHABITANTS
OF OPOLE VOIVODESHIP ACCORDING TO POLISH CENSUS
OF 2002 AND 2011**

Summary: The purpose of the analysis is to investigate if the spatial asymmetry among higher educated people is equalising, or deepening.

Discussing the problem of changes in the educational level within the inhabitants of Opole Voivodeship, the author analyses chosen statistical data presented in the Polish census of 2002 and 2011, emphasising higher educated people. The data considers different administrative levels, i.e. voivodeship, cities and villages of Opole Province.

In the broad sense, the author uses the statistical data analysis method, as well as, comparative method and results presentation.

Keywords: Opole Voivodeship, higher education, city, village.